

XUDAFƏRİN

“Xudafərin harayından qalan mən!..”

Qəzet 1932-ci ildən çoxur № 11-12 (6761-6762) 24 dekabr 2015-ci il Cəbrayıl RİH-nin orqanı

31 DEKABR DÜNYA AZƏRBAYCANLILARININ HƏMRƏYLİK GÜNÜDÜR! YENİ İLİNİZ MÜBARƏK!

Baş redaktordan

Təbrik edirik!

Bəli, xalqımız öz prezidentinin ad gününü sevinc, fərəh hissi ilə keçirir. Ona görə ki, Azərbaycanda hakimiyyət və xalqın birliyi var. Bu birlik öz qaynağını xalqımızın arxaik düşüncəsindəki hakimiyyət təmsilçisine olan hökmdarın Allahın yerdəki kölgəsi hesab olunması, müqəddəs tutulması kimi müqəddəs baxışlardan götürür.

Bu gün Azərbaycanda xalq öz prezidentinə inandığı kimi, president də xalqına, xalqın iradəsinə güvənir. Bu inam və bu güvəncə hissi qarşılıqlı olanda, bu birlik də sarsılmaz və əbədi olur. Qoy uca Tanrı bu birliyi qorunsun.

Yeri gəlmışkən, bir nüansı da qeyd edim ki, 24 dekabrda "Zaman press" qəzeti Baş redaktoru Gündüz Hüseynovun "Yaşıl məkan" istirahət mərkəzində düzənlədiyi tədbir də mətbuat işçilərinin prezidentimizin ad gününü təbrik məclisi və eyni zamanda prezidentimizin jurnalistlərlə dostluğunun, xalqımızla həmərəyiyyinin bir nümunəsi idi. Onu da qeyd edim ki, cənab prezidentimizin ad günü həm də bayramlarla müşayiət olunur. Bu da Tanrıının xoş tale payıdır. Belə ki, artıq biz həmdə 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü və Yeni il bayramları münasibəti ilə təbrik etdi və bildirdi ki, Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü - Azərbaycan milletinin birliyi gündür. Bu bayram ayı-ayrı ölkələrdə yaşayış Azərbaycanlılarla əlaqələr qurmaq, onlar arasında birlik və həmərəlik yaratmaq işində mühüm rol oynayır. Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü qeyd edilməsi bütün dünya azərbaycanlıları tərəfindən artıq bir zərurət və mənəvi ehtiyaca çevrilmişdir. Bu əziz günün yaradıcısı Ümummilli Liderimiz Heydər

Bütün Azərbaycan xalqı kimi biz cəbrayıllar da möhtərem prezidentimizin mübarək ad gününü səmimi qəlbən təbrik edirik, ona uzun ömür, cansağlığı, ictimai-siyasi fəaliyyətində uğurlar və xalqımıza, vətənimizə qələbə sevinci bəxş etməyi arzulayırıq!

31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü və Yeni il şənlikləri - ümumrayon bayram tədbiri

Dekabrın 23-də Biləsuvar rayonu ərazisindəki 4 sayılı qəsəbədə yerləşən "Cəbrayıl" şadlıq sarayında 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü və Yeni il bayramı ilə əlaqədar rayon İcra Hakimiyyəti Başçısı Aparatının məsul işçiləri, YAP fealları, hüquq-mühafizə orqanlarının, idarə, müəssisələrin rəhbərləri, ərazi nümayəndələri, məktəb direktörleri, müəllimlər, aqsaqqallar, ictimaiyyət nümayəndələri, və gənclərin iştirakı ilə ümumrayon bayram tədbiri keçirildi.

Bayram tədbirini giriş sözü ilə açan Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mahmud Quliyev rayon əhalisini və yiğincəq iştirakçılarını xalqımızın

Əliyev 1991-ci il dekabrın 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin sədri işlediyi dövrde dünya azərbaycanlılarının birliyini yaratmağın əhəmiyyətini nəzərə alaraq dekabrın 31-ni Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü elan etmişdir. Həmin vaxtdan bütün azərbaycanlılar üçün əziz olan 31 dekabr hər il Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü kimi qeyd olunur.

Rayon rehbəri hazırda bu önemli işin ölkə Prezidenti İlham Əliyev cənabları tərəfindən çox uğurla davam etdirildiyini də çıxışında bildirdi.

Mahmud müəllim axırdı rayon əhalisini qarşıdan gələn 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü və Yeni il bayramları münasibəti təbrik edib, onlara uzun ömür, firavan yaşayış arzuladı.

Bayram tədbirinin bədii hissəsi rayon Mədə-

birlik və müteşəkkiliyinin, milli təessübkeşlik və vətənə sədəqətinin rəmzi olan 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü və Yeni il bayramları münasibəti ilə təbrik etdi və bildirdi ki, Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü - Azərbaycan milletinin birliyi gündür. Bu bayram ayı-ayrı ölkələrdə yaşayış Azərbaycanlılarla əlaqələr qurmaq, onlar arasında birlik və həmərəlik yaratmaq işində mühüm rol oynayır. Dünya Azərbaycanlılarının Həmərəyiyyi Günü qeyd edilməsi bütün dünya azərbaycanlıları tərəfindən artıq bir zərurət və mənəvi ehtiyaca çevrilmişdir. Bu əziz günün yaradıcısı Ümummilli Liderimiz Heydər

niyyət və Turizm şöbəsinin hazırladığı konsert programı ilə davam etdirildi. Həmyerlimiz, Respublikanın Əməkdar artisti İlkin Əhmədov, rayonumuzun tanınmış müğənniləri Vüsal Zamanov, Zəmine Hüseynova, Gülnarə Hümbətova, Xankişi Xankişiye, həmçinin rayon Mədəniyyət və Turizm şöbəsinin müğənniləri Sədaqət Ağayev, Fatma Əhmədova, Oqtay Əliyev və Allahverdi Məmmədov gözel ifaları və rayonun Böyük Mərcanlı Uşaq İncəsənət məktəbinin oğlanlardan ibarət rəqs qrupu bir-birindən gözlər rəqsleri ilə tamaşaçılara xoş bayram ovqatı bəxş etdilər.

Bayram əhval-ruhiyyəsi yaşayış rayon sakinlərinin en böyük arzusu növbəti belə bayram konsertlərin işgal edilmiş torpağımızda - Cəbrayılda keçirmək oldu.

Bayram tədbirini Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mahmud Quliyev yekunlaşdırıldı.

"Xudafərin"

Anım tədbiri keçirilmişdir

Dekabrın 11-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin vəfatının on ikinci ildönümü ilə əlaqədar olaraq RİHB aparatının məsul işçiləri, Hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, YAP fəalları, idarə ve müəssisə rehbərləri, məktəb direktorları, ağbirəklər, aqsaaqqallar, ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə anım tədbiri keçirildi.

Anım tədbiri Parkda Ulu Öndərin heykəli öünüə gül-çiçək dəstələri qoyulması ilə başlandı. Sonra Tədbir Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyyətinin iclas zalında davam etdirildi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin xoş xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad edildi.

Anım tədbirini giriş sözü ilə rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mahmud Quliyev açaraq

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölüm yolu haqqında məlumat verdi.

Sonra Ulu Öndərin həyat və fealiyyətindən, ölkəmiz üçün aparmış olduğu məqsədönlü işlərdən bəhs edən "Heydər Əliyev - Dünənya pəncərə" adlı videofilm nümayiş olundu. Filmin nümayişindən sonra çıxış edən rayon rəhbəri və digər tədbir iştirakçıları Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasının azadlığı və suverenliyi uğrunda gördüyü fədakar işlərdən, aparmış olduğu daxili və xarici siyaset neticəsində ölkəmizin müstəqil dövlət kimi qüdrəti bir dövlətə çevrilməsindən və bu siyasetin hal-hazırda ölkə Prezidenti, Heydər Əliyev kursunun layiqli davaçısı cənab İlham

Əliyev tərefindən uğurla davam etdirildiyindən geniş səhəbət açıldılar. Ulu Öndərimizə Alahdan rəhmət, ölkə Prezidenti İlham Əliyev cənablarına gördüyü məqsədönlü işlərində uğurlar arzuladılar.

Tədbiri Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mahmud Quliyev yekunlaşdırıldı. Tədbirdən sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin ruhuna dualar oxundu, ehsan verildi.

"Xudafərin"

Ölkəmizin müstəqillik əldə etməsindən ötən müddət ərzində uğurlu dövlətçilik siyasəti nəticəsində suverenliyimizi və ərazi toxunulmazlığını qorumağa qadır, müasir maddi-texniki bazaya malik, yüksək döyüş qabiliyyətli ordu quruculuğu sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğun olaraq, qısa müddət arzində müdafiə, hərbi quruculuq, Silahlı Qüvvələrin komplektləşdirilməsi məsələlərini nizama salan qanunlar qəbul olunmuş, hərbi xidmətin əsasları, gənclərin hərbi xidmətə hazırlığı, hərbi xidmətə çağırışın və qəbulun, hərbi vəzifələrin və çağırışçıların hərbi uşağı, hərbi xidmətin keçilməsi, Silahlı Qüvvələrin döyüş və səfərbərlik hazırlığının saxlanması qaydaları müəyyən olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 76-ci maddəsində qeyd olunur ki, vətəni müdafiə hər bir vətəndaşın borcudur, qanunla müəyyən edilmiş qaydada vətəndaşlar hərbi xidmət keçirlər. Bundan əlavə "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun 3.2-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının 18 yaşına çatmış və sağlamlıq vəziyyətinə görə hərbi xidmətə yararlı hər bir kişi cinsli vətəndaşı Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində və ya Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış başqa silahlı birləşmələrdə bu qanunla müəyyən edilmiş qaydada müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməlidir.

mətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yerli idare, şöbə və bölmələri tərefindən yazılı surətdə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq üzrlü səbəblər olmadan fərdi çağırış vərəqəsində göstərilmiş müddətde və göstərilmiş məntəqəyə gəlməməkən çağırışdan boyun qaçırmış olsun. Çağırışçının hərbi xidmətdən keçməkdən boyun qaçırmış məqsədi ilə, fərdi çağırış vərəqəsine imza etməkdən imtina etməsi və yayılması müvafiq sübütlerla təsdiq olunarsa, təkcə çağırış vərəqəsində imzalanmasının onun cinayet məsuliyyətindən azad edilməsi üçün əsas götürüle bilmez.

"Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun 12.7-ci maddəsinə əsasən müəyyən edilmiş müddətde gəlməməyin üzrlü səbəbləri bunlardır: 1) çağırışçının xəstəliyi (tibb müəssisəsinin xəstəlik barede tibbi arayışı əsasında); 2) fəvqələde və ya digər qarşısına alına bilməyen hallar (bu zaman şəxsən gəlməyin mümkün olmaması çağırışçının yaşayış yeri üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərefindən təsdiq edilməlidir).

Növbəti hərbi çağırışa və səfərbərlik üzrə çağırışa gəlməmə qanuni əsaslarla əlaqədardır, onda cinayet məsuliyyəti yaratmır. Belə qanuni əsaslarla növbəti həqiqi hərbi xidmətə çağırış və səfərbərlik üzrə çağırışa möhlet verilməsi və çağırışdan azad etme addır. Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışa möhlet ailə vəziyyətinə görə, sağlamlıq

vəziyyətinə (səhhətinə) görə, təhsili davam etdirmək üçün, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputati və bələdiyyələrə üzv seçilmək üçün namizədiyi qeydə alınmış şəxslərin seçki fəaliyyəti ilə əlaqədar, həbelə deputat, həkim, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkil fəaliyyəti ilə əlaqədar verilir. Bundan əlavə, fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru elmi dərcəsi olan vətəndaşlar; sağlamlıq vəziyyətinə görə dinc dövrə həqiqi hərbi xidmətə yararsız, müharibə dövründə məhdud yararlı, yaxud həm dinc dövrde, həm də müharibə dövründə hərbi xidmətə yararsız sayılmış çağırışçılar; yaşı tamam olanadək müxtəlif səbəblərdən müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş çağırışçılar; alternativ xidmet keçməye göndərilmiş çağırışçılar; Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığına qəbul edilmiş və əvvəller vətəndaşı olduğu ölkənin qanunvericiliyinə əsasən müddətli həqiqi hərbi xidmət keçmiş və ya müddətli hə-

Hərbi xidmətdən boyun qaçırmamaq cinayətdir

qiqli hərbi xidmətə çağırışdan azad edilmiş şəxslər dinc dövrde müddətli hərbi xidmətə çağırışdan azad edilmişlər.

Həmin cinayətin subyekti növbəti hərbi çağırışdan boyun qaçırmama üzrə 18 yaşına çatmış, səhhətinə görə hərbi xidmətə yararlı hesab olunan, həqiqi hərbi xidmətə çağırışa möhlet həququ olmayan və çağırışdan azad edilməyən, hərbi xidmətə çağırılanadək çağırışçıların hərbi uçtundə olan və ya olmalı olan Azərbaycan Respublikasının kişi cinsi vətəndaşları, səfərbərlik üzrə çağırışdan boyun qaçırmada isə 18 yaşına çatmış, səhhətinə görə səfərbərlik üzrə çağırışdan möhlet həququ olmayan və ya azad edilməyən Azərbaycan Respublikasının kişi cinsindən olan vətəndaşları çağırışçılar və hərbi vəzifələr hesab olunurlar.

Beləliklə, hərbi xidmətdən boyun qaçırmaga görə cinayət məsuliyyətinin yaranması üçün aşağıdakı şərtlər məcmusu olmalıdır: 1) çağırışçı, yaxud hərbi vəzifəli şəxs hərbi xidmət və ya səfərbərlik üzrə çağırış vaxtı və yeri barədə lazımı qaydada xəbərdar edilməlidir; 2) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin həqiqi hərbi xidmətə çağırış haqqında, yaxud qismən və ya ümumi səfərbərlik haqqında qanuni qüvvəye minmiş fərmanı olmalıdır; 3) çağırış məntəqələrinə müəyyən edilmiş müddətde gəlməmək üzrlü olmayan səbəblərə əlaqədar olmalıdır; 4) çağırışçı və ya hərbi vəzifəli şəxs növbəti hərbi çağırışdan və səfərbərlik üzrə çağırışdan qanuni əsaslar olmadan boyun qaçırmalıdır.

Həqiqi hərbi xidmətə növbəti çağırışdan və ya səfərbərlik üzrə çağırışdan boyun qaçırmaya cinayət təqsirli şəxsin ona verilən bildirişdə göstərilən tarixdə, eləcə də təqsirli şəxsin heç bir üzrlü səbəb olmadan həqiqi hərbi xidmət keçmək üçün çağırışa gəlmədiyi və çağırışdan yayındığı vaxtda, üzrlü səbəblər olduqda isə çağırışın və ya səfərbərlik aparıldığı müddət ərzində çağırış və səfərbərlik üzrə qəsdən boyun qaçırdığı vaxtdan bitmiş hesab edilir. Həmin müddətdən sonra boyun qaçıranın Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yerli idare, şöbə və bölmələrinə gəlməsi cinayət töretdək könlüllü imtina kimi nəzərə alınır.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 321.2-ci maddəsində eyni əməllerin müharibə vaxtında edilməsi ağırlaşdırıcı tərkib əlaməti kimi nəzərdə tutulmuşdur. Müharibə vaxtı devidikdə, Azərbaycan Respublikasının xarici dövlətlə müharibə vəziyyətində olması başa düşülür. Bu zaman her hansı bir tərefdən rəsmən müharibə elan olunub-olunmamasının cinayətin tövsiyi baxımından əhəmiyyəti yoxdur.

Hesab edirəm ki, Azərbaycanlıq və vətənpərvərlik ideyalarının gənclər arasında təbliğat işi daim aparılmalıdır. Gənclərimizlə aparılan vətənpərvərlik təbiyəsi işi onların Vətənə məhəbbət və sədəqət ruhunda böyümələrinə, xalqımızla xas olan en yaxşı mənəvi və əxlaqi keyfiyyətlərə yiyələnmələrinə müsbət təsir göstərir. Hər bir azərbaycanlı gənci bilmelidir ki, vətənpərvərlik həm də Vətən naminə çalışmaq, Vətəni qorumağa hər an hazır olmaq, onun yolunda qəhrəmanlıq, fədakarlıq göstərməkdir.

**Rüstəm Qasımov,
Cəbrayıllı rayon
prokurorluğunun müstəntiqi,
III dərəcəli hüquqşunas**

Şakir ALBALIYEV

"Kitabi-Dədə Qorqud" Oğuz dünəsinin milli-mənəvi varlığının daşıyıcıları olan çox zəngin və tükənməz xəzinədir. 12 boyu və bir Müqəddime hissəsi ilə birgə elimizə gelib gətmiş olan bu "Kitab"ın eks-sədəsi ayrı-ayrı "Oğuzname"lərə de düşmüşdür. Başqa cür ifadə etsək, Oğuznamənin özünü de "Dədə Qorqud kitabı"nın tərkib həssələri hesab etsək, onda bu abidənin ehətə və həcm arealının daha da böyük olduğu aydın görünər. Filologiya elmləri doktoru Seyfəddin Rzasoyun "Oğuznamə eposu" anlayışına nisbətdə söylədiklərinə diqqət yetirməklə fikrimə bir qədər de aydınlıq getirmək istərdim:

"Oğuz mifinin transformasiya olunduğu oğuz eposu "Oğuzname" adı altında bize gelib gətmişdir. Oğuz türklerinin mədəniyyət tarixinin bu en böyük universumu - kültürü vahidi özüne münasibətdə ciddi epistemoloji - kateqorial əyarlandırırmaya möhtacdır. Belə ki, eski oğuz türklerinin mif, ritual sisteminin "Oğuzname" eposuna transformasiya olunması onu oğuz mədəniyyətinin çox mühüm işarəsinə çevirmişdir. Başqa sözlə, "Oğuzname" eposu diaxronik baxımdan oğuz türklerinin kosmoetnik yaddaşının paradigmalar sistemini təşkil etməklə sinxron müstəvidə "Oğuz" adı ile işarəlmış türk etnosunun kosmoetnik strukturunu bütövlükde proyeksiyalandıran mədəniyyət universumudur. Bu da ona münasibətdə geniş yanaşma tələb edir" (Seyfəddin Rzasoy. Əbüllqazi "Oğuzname"sində mif və ritual. Bakı, "Nurlan", 2013 səh.26-27).

"Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının məzmununa işıq salır, dastanının "Müqəddimesi" bütövlükde dastanın adına bağlandığı kimsənin - Dədə Qorqudun kimliyinə birbaşa işıq salır. Buradakı başlangıç cümlələrə nəzər yetirməkə bunu görək: "Rəsul Əleyhissəlam zamanına yaxın Bayat boyundan Qorqud Ata derler bir ər qopdu. Oğuzun ol kişi tamam bilicisiydi. Nə dərse olardı, qayıbdən dörlü xəber söylərdi. Həqq-təala onun könlüne ilham edərdi.

Qorqud Ata ayıtdı:

- Axır zamanda xanlıq geri Qayıya dəgə, kimsənə əllerindən almaya, axır zaman olub qiyamət qopunca.

Bu dediyi Osman nəslidir, işte sürünlüb gedəyidir. Və dəxi neçə buna bənzər sözlər söylədi.

Qorqud Ata Oğuz qovmının müşkülüni həll edərdi. Hər nə iş olsa, Qorqud Ataya danışmayınca işləməzlerdi. Hər nə ki buyursa, qəbul edərlərdi. Sözün tutub tamam edərlərdi" (Kitabi-Dədə Qorqud. Tərtib edəni Həmid Arası. Bakı, Gənclik, 1978. səh.14).

Bu cümlələrdə Qorqud Atanın Boyat boyundan - qabiləsindən olması, Oğuz elinin bilicisi-ağsaq-qalı olması, Allah-təaladan vergili

olması - keçmişdən, gələcəkdən xəber tutu bilən övliya olması göstərilir.

Daha sonra Qorqud Atanın dilindən hakimiyyətin Qayı qəbiləsinə çatacağının söylənilməsi, Osman neslinin hakimiyyət sürüb gedəsi fikri də diqqəti çekir. Bu fikirlər Mehəmməd peyğəmbərin türklerin uzun bir hakimiyyəti olacağı, dünyada türklerin hökmən olacağı fikri ilə yaxından səsləşir.

Söz yox ki, "KDQ"nin elm aləminə melum olduğu 200 il ərzində bu münasibətə yetərincə mülahizələr söylənilib və bu məsələyə de aydınlıq getirilib. Xüsusiələ də Dastanın üzünü köçürən katiblərin xətalardan, həmçinin islam dininin təsiri ilə xeyli təshihlər aparıldıqdan da kifayət qədər bəhs açılıb.

Bəs islami meyllerin kitabə belə asanlıqla "oturdulması" tə-

qatı əvəzləmək yolu ilə mətnin dilini müasirətdirməyə çalışmışlar ki, bu meyli çağdaş naşırların iş üsulunda da sezmək mümkünür" (Asif Hacıyev. "Dədə Qorqud kitabı"nın şərhli oxunuşu. I kitab (Müqəddime üzrə), Bakı, "Elm və təhsil", 2014. səh.39).

Asif Hacıyevin də mülahizələrindən göründüyü kimi, mətnin Dədə Qorqudun dilində verilən sözlərlə onu şifahi repertuara gətirən ozanların, həmçinin əldə olan nüsxələrin üzlərini köçürənələrin sözləri dəstəndə paralel olaraq işlənməkdədir. Bunu, her şeyden əvvəl, tədqiqatçı haqlı olaraq "mətnin dilinin müasirətdirilməsi" xidmət kimi dəyərləndirmişdir. Bir də görürsen ki, türk ərənləri olan bu kimsənələri, qam-səmanları şəcəre etibarilə ərəblərə aparıb bağlayırlar. Halbuki bu, belə deyil, zamanla qam ərlər, şamanlar, dərvishlər öz adlarını İslami təsirlərə məruz qalaraq dəyişərək seyid, övliya kimi təqdim olunmuşlar. Neticədə paralel ad dəyişkənliyi (Türk-ərəb istilahları) ilə

bir nizam verdi, bunu müyyəyen di-

ni qayda-qanunlar çərçivəsində təsbitləşdirdi. Bəli, Fəzəllah Nəsiminin ideyaları, İ.Nəsiminin hürufizmi də, sufilik təriqətinin Seyid Yəhya Bakuvı və başqa bu kimi övliyalarda inkişaf etdirilib tekmiləşdirilmesi də, Yunus Əmrə və başqa saysız-hesabsız türk ərənlərinin bu yöndəki müstəsnə fəaliyyətləri və xidmətləri də danılmaz faktlardır ki, Oğuz-türk dünyasında İslami dəyərlər öz yüksək inkişaf meyllərini təzahür etdirmişdir. Bir də görürsen ki, türk ərənləri olan bu kimsənələri, qam-səmanları şəcəre etibarilə ərəblərə aparıb bağlayırlar. Halbuki bu, belə deyil, zamanla qam ərlər, şamanlar, dərvishlər öz adlarını İslami təsirlərə məruz qalaraq dəyişərək seyid, övliya kimi təqdim olunmuşlar. Neticədə paralel ad dəyişkənliyi (Türk-ərəb istilahları) ilə

avantürist fəaliyyətindən başqa heç nə deyildir.

Bütün bu dediklərimdən məqsədmə odur ki, "KDQ" abidəsində "katib xətalarının" o qədər də nəzəri cəlb etməməsinin kökündə oğuz düşüncəsində İslamdan öncəki İslam - protoislam təfəkkürünün dayanması amili durur. Bu səbəbdən də İslam mirzələri Dastandakı müyyəyen məqamları İslam dininin dəyərlərinə asanlıqla transfer edə bilmişlər. Özgə sözlə, buradakı İslami istilahların, ərəb kəlmələrinin sadəcə özləri yox, eski mətnin öz məzmun qatı da İslami dünyagörüşlə parallellik yaratdıqdan, mənaca eyni paralel yuvaya gire bildiyindən, məntiq demək olar ki, pozulmayışdır. Demək, resmi İslam dininin özündə evvelki qeyri-rəsmi İslama - protoislama yiyələnməsi təbii alınmışdır. Yəni Dədə Qor-

Oğuz sözünün hikməti

"Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının nəşrindən 200 il ötür

sadüfdürmə? Əlbəttə ki, yox! Kitabın üzünü yenidən yazıya köçürən İslam mirzələrinin bu əməyini necə qiymətləndirmək olar?

Türklerin beşəri məzmun kəsb edən mənəvi xəzinəsinin ağzı həmişə bütün dünyaya açıq olub və tarix boyunca bəşəriyyət bu zəngin mənəvi irsən müxtəlif yönədə bəhərelənmişdir. Cahansüməl əhəmiyyətli mərasim hadisəsi kimi keçirilən Novruz bayramı bu gün artıq türk zəkasının məhsulü olmaqla türk dünəyinin mənəvi-coğrafi sərhədlərini aşaraq nəinki bütün İslam dünəyinin, eləcə də bütün Şərq dünəyinin və bütövlükdə bütün bəşəriyyətin mənəvi yaşam dünəsına daxil olmuşdur. Çünkü Novruz bayramı ele bir möhtəşəm bayramdır ki, dünya ondan imtina edə bilmez, əksinə, dünya Novruz bayramına yaxınlaşdırıqca, özündə mənəvi zənginləşmə hissi tapır. Bax eləcə də Oğuz-türk dünəyinin aynası olan "KDQ" adlı nəhəng abidenin qarşısında heyrətə gelən İslam mirzələri onun üzünü köçürən zaman İslami yönən əlavələr və düzənləşlər aparmaq qayəsində olmuşlar. Necə ki, Novruz bayramına Hazrəti Əlinin taxta çıxdığı gün kimi və s. adlar altında İslami don geyindirilmişdir, bu sayıq da "KDQ" abidəsinə İslami təsirlərdə bulunmuşlar. Bu, məsələnin birinci tərafıdır.

İkinci maraqlı cəhət nədə olabilir? Mənəcə, əslində bu məqam daha çox önem daşıyır, halbuki bu məsələ heç ağıza alınıb dileyər də.. "Araşdırma səbüt edir ki, bu boyalar toplusu yaranma baxımından VI-VII əsrlərə qədərki bir dövrü əhatə edirə də, en kamı nüsxə hesab edilən Drezden əlyazması XI əsrə yaşıya alınmış da qədim əlyazmadan üzü köçürülen variantdır. Ona görə də abidənin mətnində həm boyaların yaradıcısı, düzüb-qoşanı sayılan "Rəsul Əleyhissəlam zamanına yaqın" yaşamış Qorqud atanın, həm sonrakı dövrlərdə onun şifahi formada yayılmasına müstəsnə xidmətləri olan söyləyici ozanların, həm də öz dövrünün anlam səviyyəsini nəzərə alaraq ona şüurlu müdaxilə edən nüsxə katiblərinin diline məxsus sözlər paralel şəkildə işlənməkdədir. Üçmərhələli arxaikleşme kimi şərh etdiyimiz bu dil hadisəsinin İlkin qatı təbii ki, Dədə Qorqudun yaşadığı zamanla, yəni V-VII əsrlərlə bağlıdır... İstər söyləyici ozan, istərsə də nüsxə katibləri bəzən daha arxaik

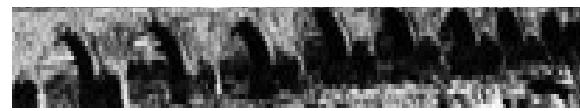
başqa sözlə, paralellik yarada bilməsinin sırrı ilə bağlıdır. Ayrı-ayrı söz və ifadələrin əvəzlənməsində əmələ gələn paralelliyyət müşahidə olunması təbii haldır. Ancaq cümlənin (əslində cümlənin məzəndən doğan məzmunun-məhiyyətin) burada təbiilikdə paralellik yarada bilməsi maraqlı doğurur. Necə olur ki, əsərin - "KDQ" abidəsinin məzmununa bu zaman ciddi xələllik gəlmir, mütəxəssis yanaşması olmasa heç bu əvəzləmələr nəzər-diqqəti də cəlb edəməz.

Məlum olduğu kimi, sonuncu dünəyi din olan İslam dini özündən əvvəlki dini və dünəyi görüşlərə də yiyələnməklə en kamı din kimi meydana çıxmışdır. Eyni zamanda müsəlmlənlədək təkallahlılığı da kökü türk təktanrıçılığına gedib çıxır. Belə olduqda "KDQ" dastanı bir oğuz-türk abidəsi olmaqla həm də təktanrıçılığı təbliğ edir; əski türklerin peyğəmbərliyi, övliya kəramətli qamşamanlarının ümumiləşmiş timsalında isə Dədə Qorqud obrazı dayanır. Qayet, bu zaman "KDQ" dəki təktanrıçılığın təkallahlıqla, Dədə Qorqud obrazının nitqinin, müraciətlərinin isə Məhəmməd peyğəmbərin kəlamları ilə üst-üstə düşməsi təbəbəliyətli deyildir ki, müsəlmanlar qatı 13 əsrlik uzun bir yol qət etmiş islam dini - müsəlman dünəysi özünü dələngolunlu ilə mükəmməlcəsinə Türkiyədə qoruyub yasadır. Hətta İslam ifadəsi ölkəsinin adına çıxarılmış, quruluşunun epiteti kimi çıxış edən İran İslam Respublikasından da yüksək səviyyədə İslami dəyərlər özünü Türkliyədə, türkələr arasında nümayiş etdirir. Bu, etirafolunası həqiqətdir. Çünkü İslam bir din hadisəsi olaraq meydana gelməmişdən önce öz mahiyyətini bir təfəkkür hadisəsi kimi, bir dünyagörüşü sistemi kimi Türk dünəyində, Türk qəbilə və qövmləri arasındadır, Türk qəbilə və qövmləri arasında sürdürülmüşdür. İslam dininin resmi din olaraq yaranıb - formallaşması isə sadəcə olaraq qədim Türklerin bu İslam öncəsi İslamiyyətinə - İslamiyyətə qayadılmışdır.

əvəzlənmələr) yanlış bir düşüncəyə-yorum'a yol açmışdır və bütün "seyidlər" (hansı ki, türk əsilli qamlar, şamanlar və başqa bu kimi müqəddəs kimsənələr) mənşə-soykök etibarilə "ərebləşməyə" məruz qalmış, Ərəbistan'dan gelmə ərəblər olmalar haqda yanlış düşüncə formalasdırılmışdır. Elə onlar əgər ərəblərdən gelmə idilərsə, onların öz kökleri - əcədadları, əqrəbalıları bunu sufizm-hürufizm və s. səviyyəsində orada da - öz ölkələrində də bərqərar edəyidilər də... Yoxsa hürufi Azərbaycan şairi İ.Nəsimini Hələbə aparıb diri-diri dərisini Hələbədə soymazdılardı ki.. Öksinə, türk dünəyindən, Azərbaycandan ərəb ölkələrinə gedib orada İslamin əsl mahiyyətini yasmaqla, təbliği etməkle məşğul olmuşlar

Bir sözlə, sözümüzün canı odur ki, İslami dəyərlər öz qaynağını türk dünyagörüşündən götürmiş olduğu səbəbindən, bu gün türk dünəyində İslam ayınlarına ciddi riayət olunur, İslam öz inkişafını oğuz dünəyində Azərbaycanda, Türkiyədə davam etdirir. Nərimi, Nəsimi, Seyid Yəhya Bakuvı və başqa bu kimi görkəmli simaların əməli fəaliyyətlərinin sonralar Azərbaycanda səngiməsində səbəb tarixdəki melun rus irticası olmuşdur. Çar Rusiyasının ardınca isə 70 illik dinsiz sovet(rus) imperiyasının Azərbaycanda at oynatması milli müstəqilliyimizlə bahəm dini görüşlərimizi də yasaqladı. Əvəzində isə bu milli-dini azadlıq dalğası bir estafet kimi Türkiye ərazisinə ötürüldü və Türkiye İslami dəyərlərin əsl beiyi kimi fəaliyyət göstərdi və göstərəkəkdir. Məhz müsəlmanlar qatı 13 əsrlik qət etmiş islam dini - müsəlman dünəysi özünü dələngolunlu ilə mükəmməlcəsinə Türkiyədə qoruyub yasadır. Hətta İslam ifadəsi ölkəsinin adına çıxarılmış, quruluşunun epiteti kimi çıxış edən İran İslam Respublikasından da yüksək səviyyədə İslami dəyərlər özünü Türkliyədə, türkələr arasında nümayiş etdirir. Bu, etirafolunası həqiqətdir. Çünkü İslam bir din hadisəsi olaraq meydana gelməmişdən önce öz mahiyyətini bir təfəkkür hadisəsi kimi, bir dünyagörüşü sistemi kimi Türk dünəyində, Türk qəbilə və qövmləri arasındadır, Türk qəbilə və qövmləri arasında sürdürülmüşdür. İslam dininin resmi din olaraq yaranıb - formallaşması isə sadəcə olaraq qədim Türklerin bu İslam öncəsi İslamiyyətinə - İslamiyyətə qayadılmışdır.

Deməli, yuxarıda "Müqəddime"dən getirdiyim bir neçə abzalıq cümlələrdə Dastanın məzjinə aydınlıq gelir, kitabın adına bağlandıği Dədə Qorqudun kimliyi və ictimaiyyət - oğuz cəmiyyəti içərisindəki mövqeyi anladılماqla bütövlükde 12 boyu əhatə edən bütün bir kitabın mahiyyətinə işıq düşür. Budur Türk-oğuz zekasının böyüklüyü. Hələ "Müqəddime"nin ilk cümlələrində müqəddimənin özünü bəlli edir. Müqəddime xatirinə yox, həqiqətən müqəddiməlik yükünü öz məzmununda daşıması aydın olur. "Kitab"da hər sözün, hər cümlənin özüne görə müyyəyen yük daşılığı, bir kəlmənin də havayı yere işlənilmədiyi özünü göstərir. Elə oğuz sözünün də hikmeti, "Oğuzname"lər in də möhtəşəmliyi burdadır. Hər sözündə, kəlməsində, cümləsində dünya boyda hikmət!

Ziyalı ölümsüzlüyü!

Türkologiya elminin sonuncu mogikanı akademik Tofiq Hacıyevin noyabrın 27-də qəfəti ölüm xəberi hamını sarsıldı. Göznləməz ölüm təkcə Azərbaycanda yox, bütöv türk dünyasında böyük kədərlə qarşılandı. Tofiq İsmayılov oğlu Hacıyevin vəfatının ictimai aləmdə bu cür izdihamla ağır, dərin hüzün doğurması Alim oldu, aləm oldu deyiminin real eks-sədəsi idi.

Noyabrın 28-də AMEA-nın böyük akt zalında T.İ.Hacıyevin vəfatının mərasimində təkcə onun elmi həmkarları yox, ictimaiyyət nümayəndələri də, doğulduğu Cəbrayıl rayonunun icra Həkimiyətinin əməkdaşları da başda RİH başçısı Mahmud Quliyev, birinci müavin Arif Fərzəliyev, rayon deputatı professor Astan Şahverdiyev olmaqla son borclarını vermək üçün topluşmışdır.

Vəfa mərasimində akademiklər İsa Həbibbəyli, Vasim Məmmədəliyev, Nizami Cəfərov, Xalq yazıçısı Anar dərin hüzün içinde çıxış etdilər, akademik Tofiq Hacıyevin elmi xidmətlərindən danışıb, Azərbaycan elmi üçün, türk dünyası üçün ağır itki olduğunu bildirdilər. Türkiyədən Bilkent Universitetindən dəfn mərasimine gəlmış Rasim Özürək görkəmlə türkoloquñ ölüm xəberinin Türkiyədə də acı hissələrə qarşılığından danışdı...

Vəfa mərasimine toplaşan hər kəsin kişili, qadını hamının gözü yaşla dolmuşdu. Buzmə Folklor İnstitutunun əməkdaşları, şöbə müdürü olduğu "Dədə Qorqud" şöbəsinin işçiləri Qumru Şəhriyar, Aynurə Səfərova, Sənubər Kerimova, Xuraman Kerimova, Nigar Həsənova, Səbinə İsayeva, Ləman Süleymanova, Xalida Memmedova, Lale Hüseynova, Zümrüd Orucova, Nailə Əskər, Elnarə Əmirli və başqaları mən görçək ele bil təzədən bulud kimi dolub-boşaldılar, sanki bir möcüze olacaqmış kimi məndən bu ölümə nə isə bir çare elemək cavabı umdular: "Niyə belə oldu?" sualına mən də çarəsizcəsinə göz yaşları axıtmışdım.

Akt zalında mənimle yanaşı əyləşmiş Fuad Şəhriyaroğlu isə Tofiq müəllimin humanist, nəcib keyfiyyətlərini yada salıb, aramızda göz yaşları axıtdı. Dedi ki, Cəbrayılda olduğumuz vaxt rayon mərkəzine bulaq çəkdirirdim. İri sal daşlar, diger lazımı avadanlıqlar da alıb getirdim. Bir də gördüm bizim Tofiq müəllim məni görüb maşından düşdü,

nə etmək istədiyimlə maraqlandı və əlini salıb cibindən bir "25"lik çıxardıb təkidlə mənə verdi. Dedi ki, qoy Cəbrayıl torpağında mənim də azdan-çoxdan əmeyim olsun.

Bəli, Tofiq müəllim əsl xalq adamı idi. O, doğulduğu bölgəyə də belə yaxından bağlı idi. Kiçik vətəndən cücerən sevgisi böyüyüb bütöv vətənimiz boyda, bütün türk dünyası boyda, bütün dünya boyda olmuşdu. Onun dünyaya, insanlara sevgisi tükənməz idi. Bu sevginin içində humanizm də, qayğılaşılık də, xəlqilik də, bəşərilik də - hamısı vəhdət halında idi.

II Fərixiyabanda dəfn olunmaq üçün yüksələn vida mərasimində aile üzvləri adından çıxış edən Tofiq Hacıyevin oğlu Azər müəllimin salona toplaşanlara üvanlaşdırığı minnətdarlıq duyuları sanki elə bu sevginin qarşılıqlı təzahürü idi. Çünkü akademik T. Hacıyevin insanlara olan qayğı dolu sevgisi buraya - onun vida məclisində yüksələnlərin da eyni dərəcədə mərhuma olan dərin hüsн-rəğbətlərinin ifadəsindən xəbər verirdi. Hər kəsin bu son görüşdə axıtdığı isti göz yaşları, dodaqlarının altında piçili ilə bir-birlərinə Tofiq Hacıyev barəsində danışdıqları yüksək fikirlər də bunun ifadəsi idi. Hətta bu vəfa mərasimindən televiziya ekranından nümayiş etdirilən fragmənlərə tamaşa edənlərin müşahidə etdikləri qadını-kıshılı hamının göz yaşları içinde görünməsi özü bir daha ictimaiyyət tərəfindən zəngin döha sahibi olan xalqın, türkün böyük oğlunun dərin hüzün içinde axıret dünyasına - son mənzilə yola salınmasından xəbər verirdi.

İran İslam Respublikasında yaşayan dilçi dostumuz Hüseyin Məhəmməd oğlu Koşbatını, onun ardınca atası Məhəmməd dayı mənə zənglər vurub, İran televiziyasindan eşitdikləri akademik Tofiq Hacıyevin vəfatı xəberindən sarsılıb-üzüldüklerini dərin kədər içinde mənimlə bələşdilər. Xahiş etdilər ki, onların başsağılıqlarını oğlu Azər müəllimə və ailə üzvlərinə çatdırırm. Hətta Hüseyin müəllimin atası təkidlə, israrla və kövrələ-kövrələ məndən xahiş etdi ki, məni Bakıya gələndə akademikin məzarı üstünə apararsan, onu ziynet edərəm. Mən də onu arxayın salıb, borcumuzdur, hökmən aparacağam, - dedim.

Bu zenglərin arxasında xaricdə yaşayan soydaşlarımızın da akademik Tofiq Hacıyevin bu qəfəti gözənlənilməz ölüm xəberindən üzülmək və dərin təessüf hissi keçirmək, kədərə şərik olmaq duygusu və eyni zamanda bu böyük ziyalıya sonsuz ehtirəmin, sevginin təcəssümü dayanırdı.

Tofiq Hacıyev haqqı kimi könüllərə gömüldü. O qarənqliq dənizinin nuru ilə söküdü. Könüllərdə, düşüncələrdə işqili xatırələr qoyub getdi. Əbədi bir ünvanı qovuşdu. Ünvanın adı belədir: Ziyalı ölümsüzlüyü!

"Xudafərin"

dan belə də bizi çox-çox üzəcəkdir", - söyləməsi elm aləminə baş vermiş bu itkinin nə qədər ağır və sarsıcı oldığının inikası idi.

Tofiq Hacıyev elə nurlu insan, böyük alım idi ki, hətta dünəyini dəyişdiyi gün də onun ölümündən xəbərsiz olanlara belə himayədarlıq köməyi dəyiirdi. Həmin gün - noyabrın 27-də bizim Folklor İnstitutunun Müdafiə Şurasının növbəti yığıncağı keçirildi. 2 nəferin müdafiəsi idi. Birinci müdafiəni də AMEA-nın həqiqi üzvü, Əməkdar elm xadimi Tofiq İsmayılov oğlu Hacıyevin elmi rəhbəri olduğu Nizami Şamil oğlu Adışirinovun edəcəyi elan olundu. O, "Dədə Qorqud" kitabında epiq formulalar mövzusunda yazdığı dissertasiyasını uğurla müdafiə etdi.

Bu, hətta dünəyini dəyişdiyi gündə də belə Tofiq müəllimin ziyanının elmi ictimaiyyətin üzərinə düşdüyünü göstərirdi. Bəli, bu müdafiə uğurla başa çatdıqdan sonra ikincisi də - Sevinc Aşur qızı Qasimovanın "Azərbaycanda Novruz ənənələri və inancları" adlı Novruz bayramı ilə bağlı dissertasiyasının müdafiəsi başladı. Bu müdafiə qurtarar-qurtarmaz internet səhifəsində oxuduğumuz qara xəber hamimizi məyus etdi. Heç kəs inanmaq istəmirdi. Axi elə indicə Tofiq Hacıyevin dissertanti müdafiə etmişdi və bu müdafiədə sanki elmi rəhbərin adı çəkiləndə onun özünü də yanımızda hiss etmişdi. Indice onun gözərənəməzlikdən ziyanı düşürdü otağa axı. Belə bir ziyalının qarənqli aləminə bu cür qəfil getməsinə heç kəs alışa bilmirdi. Ancaq nə edə bilərdik, Tanrıının hökmü artıq verilimiş...

Hər dəfə "Xudafərin" qəzetinin yeni nömrəsini çapdan çıxardan sonra Tofiq müəllimə verirdim, qəzeti alıb baxar, doluxsunar, sonra da "biz bir də bu doğma yerləri, Xudafərin, Cəbrayılı görəcəyikmi?" - deyib ağlayardı. Mən onun yurd nisgili ağrısını tərpətdiyim üçün öz-özümdən utanıb xəcalet çəkərdim...

Bax belə həssas təbietli, yurdcanlı, vətənə bağlı insan idim...

Yuxuma girmişdi bu gecə Tofiq müəllim. Göründüm ki, telefonun dəstəyini qaldırıb kiminləsə danışır. Özünəməxsus yumorla müsahibinə: məni 2-ci Fərixiyabanda torpağa tapşırmaq istəyirdiniz? - deyib gülümüşündü. Da-ha heç ne demədi, gülümşər cəhrində qəribə ifadə vardi. Sanki demək istəyirdi ki, məni ölü kimi basdırı bilmədiniz. Məni diri kimi dəfn etdiniz. Bəli, ölümsüzlüyə qovuşdu o bu qeyri-adı qəfəti gedisi ilə.

Bəli, akademik Tofiq Hacıyev diri kimi könüllərə gömüldü. O qarənqliq dənizinin nuru ilə söküdü. Könüllərdə, düşüncələrdə işqili xatırələr qoyub getdi. Əbədi bir ünvanı qovuşdu. Ünvanın adı belədir: Ziyalı ölümsüzlüyü!

Oktabrın 25-də axşam saat 18 radələrində qardaşım Fazılın telefonundan zəng gəldi: "Qaraxəbərlik olmasın, Xədicə Çələbi rəhmətə gedib" - dedi. Sabah Sa-ray qəbiristanlığında dəfn olunaçağını da bildirdi. Xədicə Çələbinin xəstəhal olduğunu eştmişdim, ürəyimdən də keçirtmişdim ki, hal-əhval tutmaq üçün evlərinə gedib baş çəkəcəyəm. Ona görə də ölümün belə qəfil tez gələcəyini ağılıma belə gətirmədim. Onu da deyim ki, hər dəfə namaz vaxtı ona Allahdan şəfa dileyərdim. Baxmayaraq ki, bu qədər millət şəfa tapmaq üçün, dərədlərinə əlac tapmaq üçün Çələbinin qapısına gedib nicat istəyədilər...

Sonra mən zəng edib evinə çağırıldı. Qızı Hafizənin Arzuya həsr etdiyi şeiri qəzətdə çap olunması üçün mən göstərdi. Mən də

**Yeriniz behiştlik olsun,
Xədicə Çələbi!...**

Mən də evdekilərə, qo hum-eqrəbaya bu acı xəbəri acı təssəf hissi ilə çatdırırdım. Hətta şam namazından sonra ani olaraq yenidən Xədicə Çələbiyə Allahdan şəfa diledim, qəfil də səksəndim ki, axı Xədicə nənə artıq haqq dünyasındadır. Ona görə də duamı davam etdirib rəhmət duası ilə əvəzlədim. Allah-təalanın yerinin behişt olmasına diledim. Ayri elimizdən nə əlac gələrdi ki?! Ölümü yenmək mümkün olmayıdı, "Dədə Qorqud" dəki Dəli Dəmrul adlı pəhləvanımız ele o vaxtdan Əzrayilla güleşib onun canını alardı, külli-aləm də ölümün cəngindən qurtulmuş olardı!..

Fəqət bu mümkünsüz idi!..

Ertəsi gün Xədicə Çələbi Əhməd Çələbi qızı Zamanovanın dəfn mərasimində hər yandan saysız-he-sabsız adam toplaşmışdı, izdihamın sayı-hesabı yox idi. Məhəmmədəli Çələbi, Arzu Çələbi, Şahlıq Çələbi uyuyan yerde onlara yanaşı Xədicə Çələbinin də məzarı qazıldı. Adamların göz yaşları içərisində cənəzəni məzara sallayarkən sanki dolub qaralmış göyələr də bu acıya - insan donlu məlaikənin aramızdan getməsinə səbri çatmadı. Götü özü də insanlaraya gözlərini açdı-yumdu, yumdu - boşaltdı, abi-leysan aramızda şəkildə yer üzüne ələnməyə başladı. Külekler əl atıb saçını yoldu sanki. Belə ki, gəydən yağan yağış elə bil ki, küleklerin əli ilə adamların daldalandığı üstüörtülü yerə də səpələndi, yağış damcıları adamlarının başına ləpələndi. Xədicə Çələbinin qızı Hafizəni, bacısı Rəfiqə Çələbinin heç ovundurmaq-sakitləşdirmək mümkün idimi? Həyat yoldaşı Məhəmmədəli Çələbi, qardaşı Qasim Çələbi və oğlu Əhməd Çələbi həmişə olduğu kimi yənə də öz kişilik qururlarına sığınır, bir çələbi kimi, aqsaaq kimi camaat arasında təmkinlilik nümayiş etdirdilər. Bunu sanki hamını təskinliyə, aram olmağa yönəldilər. "Dünya fani deyil" - yəni ki, bu dünyani bizim iradəmizdən asılı olmadan bir Yaranın, idarə edən qüvvə var fikrini öz davranışları-hərəkətləri ilə əhaliyə təlqin etdilər...

Xədicə Çələbi ilə bağlı xatirələr qalağını tərpədirəm. Arzu Çələbi dünyasını dəyişəndən bir müddət

indı fikirləşirəm ki, Allahın altındada kaş elə o vaxtlarımız olaydı. O vaxtdan keçən müddətə bacısı Şahlıq Çələbi də, qardaşı Məhəmmədəli Çələbi də, indi də özü dünyalarını dəyişiblər. Xalqımızın inam yeri, qayım-qadim ocağımız çələbilər nəslinin sırasının seyrəməsi camaatımıza sarsıcı zərbə deməkdir. Deməyin belə deyil, torpağımızın əldən getməsi, qurbətə üzüldüyümüz bir şəraitdə çələbilər bizim əlimiz çatan, ünümüz yetən vətən yemiz olub. Heç kəs fərq qoymadan çələbilər hamiya məhrəm nəzərlərə baxıb, qayğı göstərib, şəfaətini üstümüzdən əsirgəməyiblər. Xeyrimizin də, Allah göstərməsin, şərimizin də başında həmişə Çələblərimizi bir ümidgah yeri kimi görmüşük. Şad günümüzdə Çələbilərimizi görüb onlara arxalanmışq, fərəhənləmişq, pis günümüzdə isə yənə də Çələblərimizə baxıb ruh düşkünüyündən xilas olmuşuq. İnanmışq ki, arxamızda arxamız var. Qəribliyimizi də unutmuşuq çələbilərimizi görəndə...

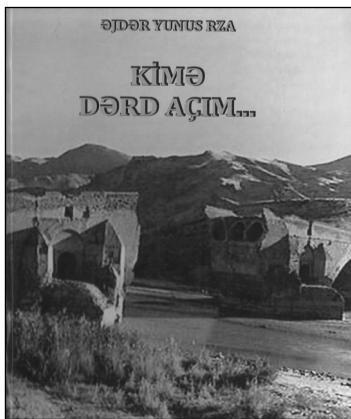
Amma!... Sağlıqlarında öz nəzərləri ilə, nəfəslərile hamımıza həyat eşqi bəxş edən çələbilər ocağının nümayəndələri dünyalarını dəyişdikdən sonra da bir ovuc vətən torpağına dönməklə məzarları elimiz-inamızın müqəddəs ziyyərət yerinə çevrilirlər.

Tanrı ziyyərət yerinə dönmüş məzarınıza nur ələsin, yeriniz behiştlik olsun, Xədicə Çələbi!

Şakir Albalıyev

Şair, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Əjdər Yunus Rzanın "Kimə dərd açım?" (Sədiyar Cahangiroğlunun redaktorluğu ilə) adlı şeirlər kitabı işıq üzü görüb. Filoloq Sima Cəfərova kitaba "Həsrətdən doğulan misralar" adlı ön söz yazısında şairin yaradıcılığını geniş təhlil süzgəcindən keçirib, mövzu rəngarəngliyindən bəhs edib. Məlumudur ki, hər yazar qələmində gözəllik anlayışını təbliğ, tərənnüm edir.

Təbiət lövhələri poetik ovqatın ifadəsi kimi

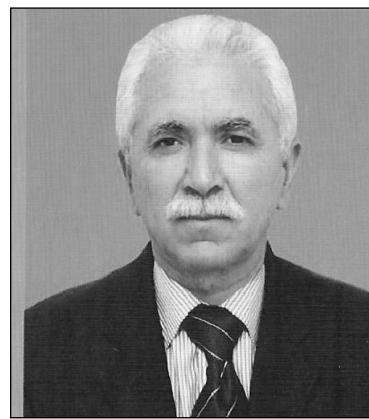
Sima xanım Ə.Y.Rza yaradıcılığında gözəllişin hansı ölçülərdə vəfə olunduğunu belə şərh edir: "Əjdər müəllim üçün gözəllik anlamı həyatın özüdür, Vətəndir, torpaqdır, uca uca dağların çəmənzəridir, meşələrin gecə vahiməsidir, bulaqların layla səsidir, qaratoyuq, meşəxoru zəngüləsidir, həmişə yera möhkəm dayanan ayaqların şəhli ot üstündə sürüşmədir, küləklərin gətirdiyi kəkklikotu qoxusudur:

**Əs, ay külək, əs, bizlərə,
Kəkotulu etir gətir.
Dözəmmirəm istilərə,
Buludlardan çətir gətir.**

Göründüyü kimi, bu gözəllik annətəbietin yaratdığı əsrarəngiz mənzərələrə fonunda özünü daha effektiv göstərir və şairin missiyası bu gözəllişə poetik məzmun vermək istedadında təcəssüm olunur. Amma bir əlavə də edim ki, şair Əjdər Yunus Rza bu təbiət lövhələrinə ictimai dəyər verməklə onu özünəxas tərzdə mənalandırıb. Məncə, aşağıdakı bənd bütöv Azərbaycan xəritəsinin bədii təqdimidir:

**Güneyli, Quzeyli bütöv bir canam,
Araz ürəyimdən axan qanımdı,
Oğuz torpağıyam-Azərbaycanam.
Mənə keşik çəkən Şimalda Şahdaq,
Cənubda ağsaçılı Savalanımdı...**

Göründüyü kimi, Ə.Y.Rza bir tarixçi alim kimi Azərbaycanın bütöv

coğrafi mənzərəsinin təsvirini çəkib. Azərbaycan torpağını ortadan kəsil keçən Araz çayına ürəkdən axan qan kimi simvolik məzmun verir. Deməli, qədim Azərbaycan memlekəti üçün Araz çayı o taylı-bu taylı bütöv vətənimizin təbii suvarma sistemi rolunu oynayıb, hər yanı susuzluqdan xilas edib, çəmənzara - gülüstana döndərib, ana təbietimizi cana getirib gözələşdirmiş. İnsanın ürəyində dövredən qanı onun canına sirayet edib, həyat enerjisi verdiyi kimi, Araz çayı da bütöv vahid orqanızın kimi doğma Azərbaycanımızın təbietinə beləcə füsunkarlıq verirmiş.

Şimalda Şahdaq zirvesini, cənubda ise həmişə başı qarla örtülü olan - aqsapçılı Savalan dağını yenilməz, əzəmətli Vətən əsgərlərinə bənzədən şair Ə.Y.Rza bununla təbiət obyektləri ilə ictimai aləm arasında metaforik paralellər - müqayisələr aparıb uğurlu poetik tapıntılarla imza atmışdır.

Təbiət lövhələrinə ictimai məzmun verməklə gözəl poeziya inciləri yaranan şair oxucularına maraqlı bədii duyğular bəxş edir. Beləcə, könül dünyasında əsrarəngiz bir ovqat yaradır.

"Kimə dərd açım?" deyən şair bununla da öz oxucularına dərdini açır: Könül ovqatından doğulan incə, məhəm dərdlərini...

Şakir Əlifoğlu

Gözəl insan, istedadlı şair, ürəyi Vətən həsrəti ilə döyüñən, yaradıcılığını demək olar ki, bütövlükde doğma el-obaşına, tapdaq altında qalan o müqəddəs torpaqlarımıza həsr edən Hidayət Səfərli, yuvasından ayrı düşmüş bir bülbü'l kimi qəmli, kədərli nəğmələr ötməkdə davam edir. Bu qəmli nəğmələrin içində narahat bir şair ömrü damla-damla əriməkdədir.

Mən Qarabağı qarış-qarış gəzmışəm. Ağdam teatrında işlədiyim vaxtlar, eləcə də sonralar qəzet müxbiri kimi çox səmimi insanlarla görüşmüşəm. Qarabağ uğrunda döyüşlərdən operativ xəbərlər həzırlamışam. Gəzdiyim-gördüyüm yerlər yaddaşında unudulmaz izlər buraxıb. Hidayət Səfərlinin şeirlərini oxuduqca o doğma yerləri

sanki yenidən gəzdim...

Şair dostum əvvəli kədərlə, sonu inamlı biten şeirlərində stereotip fikirlərdən uzaq, ritorik misralarla insan təfəkkürünə təsir edən inandırıcı yaştılar yaradır.

... Hidayət Səfərlinin şeirlərində lirik-psixoloji, fəlsəfi fikirlərlə zəngin olan bir mənzərənin şahidi olmuşuq və bu gün də olmaq-

Sinif yoldaşlarımız - canlı yaddas İshvələri

Orta məktəb illəri qayısız uşaqlıq çağlarıdır. Dünyanın dördündən-əndişəsindən xəbərsiz, kin-küdürüdən uzaq məsum uşaqlıq dünyamızın sirdəşləri - tay-tuşları olan sinif yoldaşlarımızın əksi, xəyalı o zamanlar ağ lövhəni xatırladan beynimizin yaddaşına əbədi həkk olunub. Heç nə ilə silmək, temizləmək olmaz o illərin həzin xatırılərini. Keçmiş xatırlamaq həmişə xoş təssərətlər doğurur. Bu xoş təssərətlər məhzunluq da, şirinlik də ola bilər - hər iki halda kövrəklik duyğuları aşlıyır adama.

Dağtumas kənd səkkizlillik məktəbini bitirdikdən sonra əksəriyyətimiz orta təhsil almaq üçün qonşu kəndə üz tutduq. Buraya 7-8 parakəndin uşaqları axısbilər. Məktəbin direktori Abasquliyev Musa Məhəmməd oğlu idir. Onun böyük övladı olan qızı Mirvari də bizimlə yaşış olduğundan bir sinifdə oxuduq. Müəllimlər məktəbə təzə-təzə gələndə nizam-intizam yaratmaq metodlarından biri kimi hər partada bir oğlanla bir qızı məcburən yanaşı oturdurdular. Mənim də püşkümə Musa müəllimi min qızı Mirvari ilə bir skamyaya arxasında oturmaq düşdü. Mən təbiətən çox utancaq olduğumdan, bir az da qız uşaqlarından qaçaq (çəkingən) olduğumdan, müəllimlərin iradəsinin ziddinə gedə bilməyib, bir qız, bir oğlan prinsipi ilə oturmaq qaydasını poza bilmədim, çar-naçar razılışdır, ürəyimde: - bir müddətdən sonra bu qızın yerinə bir oğlanı dəyişdirib, onuna oturaram, -dedim.

Doğrudan da, bir müddət keçdi, oğlanın qızla oturdulması qaydası yaddan çıxdı, hər kəz özlüyündə seçim etdi, oğlanlar oğlanlarla, qızlar da qızlarla bir parta arxasında yerlərini tutub oturdular. Düzü, mən də ürəyimde buna sevindim, hazırlaşdırdım ki, bir oğlanla da mən oturum. Amma... bu az müddətdə Mirvarının özünü ağırtıbətli, ləyaqətli aparması məni tərəddüd içində qoydu, elə bil ki, bu, özümün öz təbietimdən qıraqa çıxmığımı səbəb oldu. Ömrü boyu qızdan-qadımdan qaçan mən Şakir bu dəfə bu məhrəb və təbiyəli qızın yanında oturmaqdandan imtina eləməyə utandım. Elə Mirvari də mənim yerimi hansısa qızla

dəyişməyə razılaşmadı. Çünkü özünüömək olmasın, o da mənim xasiyyətimdəki terbiyəvi cizgiləri, davranışimdəki əxlaqi keyfiyyətləri görmüş olduğundan, məndən el çəkmək istəmedə. (Belə ki, mən sonralar onun söhbətlərindən, eləcə də atası Musa müəllimin danışçılarından mənim barəmdə müsbət fikirdə olduqlarını, ədəb-ərkanımı yüksək dəyerləndirdiklərini e心目中im). Əks töqirdirdə, Mirvari yeri gəlsə, direktorun qızıziydi və istəsəydi, heç bir oğlanla da oturmazdı.

Bax beləcə, düz iki il Mirvari Abasquliyeva ilə düz müəllim stolunun qabağında - müəllimlərlə qabaq-qabağa bir parta arxasında əyləşdi, yazdıq - oxuduq, dərs dinlədi, dərsə cavab verdik.

İndi o qayısız orta məktəb ilərlərimizdən 29 il ölü. Zaman dəyişib, zəmanə dolasıb. Qoynunda uşaqlığımızı keçirdiyimiz o doğma məktəb binası da erməni faşistləri tərəfindən yandırılıb, küle dönüb, o doğma kəndlərimiz də əlimizdən alımb, hərəmiz bir tərəfə dağlıb celayı-vəten olmuşuq. Nə doğma yurd yerlərimizi gedib ziyan edə bilirik, nə də nə qədər harayayıb - çağırısqadı, o qayısız uşaqlıq çağlarıımıza - məktəb illerimizə əlimiz-ünümüz yetir!.. Heç birisinə gedib qovuşa bilmirik... Biri çərxi-fəleyin geriyə fırıldanmaz gərdi ki mi mümkünsüzdü, o biri şeytan-donlu naməd düşmənlərimizin məkrinin güdəzən getməyimizən ucbatından mümkünsüzdü... Başqa sözü, biri çərxi-fəleyin hökmüdü, digəri bəndənin şərbəndəlik etməsinin zorunadı... biri Allahın işidi, o biri "bəndənin" (əgər bəndə demək olarsa...).

Nostalji duyğularımızın uyduğu məkan və zamanın müstərək nöqtəsidən orta məktəb illeri. Sinif yoldaşlarımız isə hər birimizin ürəyinə əzizidir. 8 il bir sinifdə oxuduğumuz Vüqarın (Cəbrayılov Vüqar Vəli oğlunun) 28 dekabr 1993-cü ildə Ağdamın Güllüçə kəndində şəhid olması ürəyimə çalın-çarpaz dağlar çəkmişdi. Daha sonralar isə müyyəyen xəsteliklər nəticəsində sinif yoldaşlarımız Yaqub Baqı oğlu Cabbarovun və Sevər Bayraməli qızı Quliyevanın həyatdan vaxtsız getməleri bizi içimizdən yandırıb-göynətdi. Dekab-

rin 11-də isə Nazir müəllimin telefonundan gələn zəng məni varımdan yox etdi: "qaraxəbərlik olmasın, Musa müəllimin böyük qızı rəhmət gedib" deyəndə elə bil içimdən nəsə qırılıb düşdü. İnanmaq istəmədim eştidiymə, "Kim? Kim? Adı nədir?" teklidə soruştum, ürəyimdə isə "Allah ey, Mirvari olmasın" düşübürdüm ki, bu dəmədə Nazir müəllimin dilindən səslənən Mirvari kəlməsi bütün ümidişlərə son qoydu. Orta məktəb illərimin parta yoldaşı olan, mənə bacı qədər doğma, əziz olan Mirvariın ölüm xəbəri məni çox sarıstdı...

Hüzur məclisində Musa müəllimin boynunu qucaqladım, öpdüm, o da gözləri doluxsunmuş halda mənə: "bir partada oturmuşsunuz" deyib, orta məktəb illerinin gözdən və xəyaldən - yaddaşdan silinməz pozulmaz naxışın bir dəha xatırlatdı. Əlimdən nə gələ bilərdi ki? "Allah senə rəhmət eləsin, yerin behiştlik olsun, Mirvari!" deyib durram. Fikir-xəyal məni öz cənginə alır. Düşünürəm ki:

Uşaqlıq dünyamızın canlı yaddaş lövhələridir məktəbli tay-tuşları, sinif yoldaşları. Məni öz yaddaşında gəzdirənlərin cismən aramızdan getməsi mahiyətcə mənim özüm də varlığımdan müyyəyen hissəni qoparib öz ilə aparır; axırət mənzilinə gedən yolu yaxınlaşdırır. Bu, təbiətin və həyatın təbii qanunudur. Heç kəs bu qanundan və yoldan kənara çıxa bilməz. Hər kəs bu yola bir can borcludur. Amma bu borcu verməyə hələ Tanrı bizi tələsdirəsin. Axı görülesi çox işlerimiz var...

Şakir ALBALIYEV

Redaksiyaya məktub

NARAHAT BİR ŞAIR ÖMRÜ

dayıq. İstedadlı şairin istər qoşmaları, isterse gəraylıları, eləcə də diğər janrlarda qələmə aldığı əsərləri oxucunu heyrətləndirir. Şairin böyüküy bir də ondadır ki, sadə, xalq danışq dilinə yaxın sözlərlə elə gözəl, oxunaqlı, ləkənlik və zəngin mənali əsərlər yaradır ki, bu da onun şeirlərinin yaddaşlarda uzun müddət qalmasına səbəb olur...

Hidayət Səfərli sözün esli mənasında kamilliye doğru addım-addım gedən şairlərimizdəndir. Dünya mövzusunda minlərlə şeirlər yazılıb. Dünya haqqında en yaxşı şeirlər cərgəsində onun yazdığı "Dərdi var" şeirinin də öz yeri vardır. "Qorxmuram", "Öldürür bu dərd məni", "Dağlarımın bənzəri", "Nə qaldı ki" və s. şeirləri də deklirəmə misal ola bilər. Mən bu xoş sözləri heç də poeziya təqnidçi oldum deyil, onun

bütün şeirlərini bir oxucu kimi sevdiyimdən deyirəm. Coxlarına məlumdur ki, jurnalist peşəsi şərəflə olduğu qədər də həm ağır, həm də məsuliyyətlidir. Bəzən materiallar arasında o qədər var-gəl edirəm ki, yoruluram. Belə vaxtlarda xoşuma gələn şairlərin şeirlərini oxuyuram. Həmin şairlərdən biri də Hidayət Səfərlidir. Bir neçə cümlə ilə şair Hidayət Səfərlinin yaradıcılığı haqqında fikir söylemək imkanı xaricindədir. Saqlıq olsun, onun yaradıcılığını zaman-zaman izləyib dəha sanballı bir yazı yazmaq arzusundayam. Və sonda qeyd etmək istəyirəm ki, yaxşı əsərlərini oxuduğum şairlər mənim ezipim, qardaşlarımdır. Eləcə də Hidayət Səfərlidə. Bir daha uğurlar diləyirəm, qardaş!

**Heybat Hörmət,
Şair-publisist, "Qızıl qələm"
media mükafatı laureati**

"Xudafərin" dən: Biz də bu xoş sözlərə qoşulur və qeyd etmək istəyirik ki, qələm dostumuzla bağlı daha bir şad xəbər almışq. Azərbaycan Respublikası Təhsil Naziri cənab Mikayıl Cabbarovun 5 oktyabr 2015-ci il tarixli əmri ilə, təhsilin inkişafı sahəsində xidmətlərinə, gənc nəslin təlim-tərbiyəsi sahəsində yüksək nailiyyətlər əldə etdiklərinə və 5 Oktyabr Beynəlxalq Müəllimlər Günü münasibətlə bir qrup təhsil işçisi təltif olunub. Təltif olunanlar arasında iskəndər Tahirov adına Mehdili kənd tam orta məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi Hidayət Hümbət oğlu Səfərlinin də adı var. Hidayət müəllim "Azərbaycan Respublikası qabaqcıl təhsil işçisi" döş nişanı ilə təltif olunub. Bu münasibətlə həmyerlimizi təbrik edir, ona yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.

XUDAFƏRİN

SON SƏHİFƏ

Nº 11 - 12 (6761-6762) 24 dekabr 2015-ci il

"Xudafərin" qəzetiñin baş redaktoru cənab Sakir Albaliyevə

Məlum olduğu kimi, "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi haqqında" 20.10.2015-ci il tarixli 1384-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərlə əlaqədar bir sira zəruri məlumatları, o

Sadələşdirilmiş vergiyə edilən dəyişikliklər(ticarət və ictimai iاشə fəaliyyəti üzrə)

Vergi Məcəlləsinin 155.1, 218 və 220-ci maddələrinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən;

"ƏDV-nin məqsədləri üçün eriye vermə öhdəliyini yaradan vergi tutulan əməliyyatların həcmi 120.000 manatdan 200.000 manatadək artırılmış, "ticarət və ictimai iاشə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər satış dövriyyəsi 200.000 manatdan artıq olduğu halda ticarət fəaliyyəti üzrə 6 faiz, ictimai iاشə fəaliyyəti üzrə 8 faiz dəreçə ilə sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüquq verilmişdir.

Sadələşdirilmiş vergini ödəyən ticarət və ictimai iاشə fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi şəxslər ƏDV-nin, mənfəət və əmlak vergisinin, fiziki şəxslər isə ƏDV-nin və gelir vergisinin ödənilməsindən azad edilirlər.

Ticarət və ictimai iاشə fəaliyyəti üzrə dövriyyəsi 200.000 manatdan artıq olan şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququndan istifade etməyə də bilərlər. Vergi Məcəlləsi onlara bu seçim hüququnu verir. Bu halda həmin şəxslər Vergi Məcəlləsi ilə müyyən edilmiş ümumi qaydada ƏDV ödəyicisi kimi qeydiyyata alınaraq ƏDV, ilin yekunlarına əsasən mənfəət (gəlir) və əmlak vergilərini (hüquqi şəxslər üçün) dövlət bütçəsinə ödəməlidirlər.

Fiziki şəxslərin gəlir vergisiñə edilən dəyişikliklər

Vergi Məcəlləsinin fiziki şəxslərin gəlir vergisine aid 100-cü, 102.1.6-ci maddələrinə dəyişiklik edilmiş, 99.3.12-ci və 101.5-ci maddələr əlavə edilmiş, 102.1.9-cu və 102.1.19-cu maddələri leğmişdir.

1.Yeni əlavə edilmiş 99.3.12-ci maddəyə əsasən idman mərc oyularından əldə edilən uduşlar qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirə aid edilmiş, 101.5-ci maddəyə əsasən isə bele uduşlardan 10 faiz dəreçə ilə ödəmə mənbəyində vergi tutulması müyyən edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinə yeni əlavə edilmiş 150.1.10-cu maddəyə

cümlədən məktuba əlavə olunmuş "Sadələşdirilmiş vergiyə edilən dəyişikliklər" "Əlavə Dəyər Vergisinə(ƏDV) edilən dəyişikliklər və "Fiziki şəxslərin gəlir vergisinə edilən dəyişikliklər" başlıqlı mətnlərin qəzetiñizdə dərc edilməsini Sizdən xahiş edirəm.

*Əfrayıl Əhmədov,
Cəbrayıl rayon Vergilər Şöbəsinin rəisi,
baş vergi xidməti müşaviri*

Vergi Məcəlləsinə 2016-ci ildən qüvvəyə minəcək dəyişikliklər barədə

əsasən vergi uduşlar əldə edən şəxslər verən şəxs tərəfindən ödəmə mənbəyində tutulur.

Bununla əlaqədar idman mərc oyularından əldə edilən uduşların gəlir vergisindən azad edilməsini göstərən 102.1.19-cu maddə leğmişdir.

Misal: Dadaşov Vüqarın "TOPAZ" məntəqəsində yazdığı kuponu ona 1240 manat məbləğində uduş getirib. Ona ödənilən uduşdan hansı məbləğdə vergi tutulmalıdır?

İzah: Uduş üzrə ödəmə verən şəxs 10% ödəmə mənbəyindən vergi tutulduğundan sonra qalan məbləğ Dadaşov Vüqara vermelidir.

1240 manat * 10% = 124 manat (vergi məbləğ)

2. Vergi Məcəlləsinin fiziki şəxslərin gəlir vergisine aid 100-cü maddəyə edilmiş dəyişikliklərə əsasən gəlin dəqiqləşdirilmesi zamanı Azərbaycan Respublikasında ödəmə mənbəyində vergi tutulmuş dividend, faiz, icarə haqqı və roylətiyle yanaşı daşınmaz əmlakın təqdim edilməsindən gəlin və idman mərc oyularından əldə edilən uduşlar ümumi gəlirdən çıxarıılır.

Misal: Rezident fiziki şəxsin illik gəliri 40.000 manat olmaqla

30.000 manatı malların təqdim edilməsindən, 4000 manatı dividenddən, 1000 manatı roylətidən və 5000 manatı idman mərc oyularından əldə edilən uduşlardan ibarət olmuşdur. Dividenddən, roylətidən və uduşlardan ödəmə mənbəyində vergi tutulmuşdur. Bu halda həmin gəlirlər ümumi gəlirdən çıxılmaqla dəqiqləşdirilmiş gəlir 30.000 manat (40.000-4000-1000-5000=30.000) təşkil edir.

3. Vergi Məcəlləsinin fiziki şəxslərin gəlir vergisine aid vacib bir dəyişiklik 102.1.6-ci maddə ilə əlaqədardır.

Bu dəyişikliklər əsasən əvəl muzdlu işdən əldə olunan aylıq gəlir 250 manatadək (illik 3000 manatadək) olduqdə, gəlirdən

duydan sonra 277,4 manat ödənişləcedir.

Əvvəl: 300-300*14% = 258 manat

Sonra: 300-(300-136)*14% = 277,04 manat

Misaldan göründüyü kimi əvvəlki illə müqayisədə dəyişiklikdən sonra mülliimin aldığı maaş 19,04 manat atılmışdır.

Misal 2: Fiziki şəxsin əsas iş yerində aylıq gəliri 600 manat təşkil edir. Bu halda onun ödəmeli olduğunu vergi məbləği ne qədərdir?

İzah: Ölək üzrə yaşayış minimumun 1 misli (illik 12 misli) çıxıldığdan sonra qalan məbləğ vergiyə cəlb olundu. 2016-ci ildən etibarən isə aylıq gəlir 2500 manatadək (illik 30.000 manatadək) olduqdə, gəlirdən ölkə üzrə yaşayış minimumunu 1 misli (illik 12 misli) çıxıldığdan sonra qalan məbləğ vergiyə cəlb olunacaqdır.

* 2016-ci il üzrə ölkə üzrə yaşayış minimumu 136 manat (illik 12 misli) çıxıldığdan sonra qalan məbləğ vergiyə cəlb olunacaqdır.

Dəyişiklikdən əvvəl dəyişiklikdən sonra Vergi güzəsti daxil olan gəlin yuxarı həddi 250 manat 2500 manat

Gelir vergisinin hesablanması
Aylıq (250-YM)*14% (2500-YM)*14%
İllik (3000-YM*12)*14%
(30000-YM*12)*14%
YM = yaşayış minimumun 1 misli

Misal 1: Fiziki şəxslərin gəlir vergisine aid bu dəyişiklikdən əvvəl maaşı 300 manat olan orta məktəb mülliiminin 42 manat vergi tutulduğundan sonra ona çatan məbləğ 258 manat təşkil edirdi, dəyişiklikdən sonra mülliimin maaşından 22,96 manat vergi tutul-

tulan əməliyyatların həcmi 60.000 manatdan 100.000 manatadək artırılmışdır.

Vergi Məcəlləsinin dəyişiklikdən əvvəl qüvvədə olan 155.1-ci maddəsinin müddəalarına əsasən sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən və ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi 120.000 manatdan artıq olan vergi ödəyiciləri ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata alınır.

Yeni dəyişikliyə əsasən sahibkarlıq fəaliyyəti göstərən və ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi 200.000 manatdan artıq olan vergi ödəyicilərinin ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata alınması nəzərdə tutulur.

Eyni zamanda bir əqd və ya müqavilə üzrə əməliyyatın ümumi dəyəri 200.000 manatdan artıq olundu (əvvəl bu məbləğ 120.000 manat idi), bu əməliyyat ƏDV tutulan əməliyyat sayıılır və həmin əməliyyatın həyata keçirən şəxs bu əməliyyatın aparıldığı günədək ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata dair ərizə verməyə borcludur.

Bununla yanaşı ƏDV qeydiyyatının leğvi üçün vergi tutulan əməliyyatların həcmi 60.000 manatdan 100.000 manatadək artırılması ƏDV qeydiyyatında olan şəxslərə ƏDV qeydiyyatının bu meyar üzrə leğv edilməsinə və sadələşdirilmiş vergitutma metodunu tətbiq etmələrinə şərait yaradacaqdır.

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Tənimsiz türkoloq-alim Tofiq İsmayılov
Çələbi qızı Zamanovanın vəfatından kədərləndiklərini bildirir və həyat yoldaşı Məhəmmədəli Çələbiyev və bütün Çələbiler ocağına dərin hüznlə başsağlığı verirler.

Tarix elmləri doktoru, professor Əli Mahmud oğlu Məmmədov vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvləri nə dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Qasımovaya Dilarə İsmayılov
Məmmədova Güllər Xudakərim
Alməmmədov Həsən Xasməmməd
Məhərrəmov Mirvari Qafar
Ağayev Əyyub İsaq
Məmmədov Ərşad Bəşir oğlu
İbadov Nəsim Alış oğlu
Şükürov Əziz Məhəmməd oğlu
Süleymanov Qaraş Məhəmməd
Səfərov Salavat Soğanverdi
Mehdiyeva Jala Murad
Rəhimova Nazangül Rəhim
Həziyeva Məleykə Əbil
Zülfüqarov Seymur Musa
Həziyev İlqar Fəmil
Rzayeva Qiymət Süleyman
Verdiyev Heybət Haxverdi
Həsimova Pəkuzə Azad

Məmmədova Lətafət Qardaşyan
Vəliyeva Aynışan Məhəmməd
Quliyev Əli Behbud
Quliyev Musa Kərim
Eyvazov Həsən Məhəmməd
Məmmədov Əliş Xıdır
Şirinova Gövhər Behbud
Şirinova Rəna Mustafa
Əhmədova Leyla Ağamoğlan
İsmayılov Səttar Əyyub
Şükürov Şəmil Hüseyn
Musayev Musa Alməmməd
Həziyev Qara Həsən oğlunun vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznlə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Qəzet "Açıq Səma" qəzetiñin kompüter mərkəzində yiğilib, səhifələnib və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib.

albaliyevshakir@rambler.ru

Sifariş №: 4112

Tiraj: 1000

Baş redaktor:
Şakir Əlif oğlu
ALBALIYEV

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydən alınıb.

H/h: 55233080000

kod: 200888

VÖEN: 9900003611

M/h: 013010001031

Kapitalbankın Cəbrayıl filialı

VÖEN: 8200035441

Ünvan: AZ 1037, Bakı şəh.,

Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə

"Azərbaycan" nəşriyyatı.

Telefon: (050) 644-96-65

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

Materiallardakı faktların doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.

Olyazmalar geri qaytarılmır.